

styrepartiets Agitation. Jeg havde lejlighedsvis erfaret, at Smaafolk paa Island til Tider havde det meget trangt, og jeg mente at have faaet Grund til den Opfattelse, at dersom Selvstyrepartiets Politik paa Færøerne blev fortsat mod sit Endemaal efter Selvstyrepartiets Ønske, vilde *Smaafolks Vilkaar paa Færøerne blive mindst lige saa ringe, som de i dette Øjeblik sikkert er det paa Island*. Nu skal jeg, naar jeg taler om Selvstyrepartiets Politik, indrømme, at det er ikke saa lige en Sag at afgøre, hvad dens egentlige Endemaal er, thi derom er der megen indbyrdes Uenighed mellem dem selv. Det fremgaar naturligvis ikke af deres Agitation overfor Smaafolk deroppe, for i den Agitation gaar det næsten udelukkende paa Fraserne om Embedsmandsvældet eller Amtmandsvældet. Man vil ikke have Amtmanden som selvskrevet Medlem af og Formand for Lagtinget, man vil ikke have Provsten der, o. s. v. Det er imidlertid Bestemmelser, om hvilke vi hernede let kan blive enige med Selvstyrepartiet, og som Sambandspartiet paa Færøerne heller ikke holder paa. Sambandspartiet siger i den Betænkning, hvoraf jeg nylig oplæste noget, at Flertallet ønsker, at Amtmanden og Provsten skal gaa ud af Lagtinget som selvskrevne og stemmeberettigede Medlemmer. Saa derom er der ingen Uenighed, men desuagtet er dette Krav brugt af Selvstyrepartiets Agitatorer deroppe som udelukkende deres.

Man har søgt at bilde de mindre bemidlede, Smaafolk, ind, at det var Embedsmandsvældet, specielt Amtmandsvældet, de led under. Stillingen er imidlertid den — det tør jeg godt sige her —, at Amtmand Rytter paa Færøerne har udført et meget betydeligt og godt Arbejde for den mindre bemidlede Befolkning. Det har særlig vist sig siden Krigens Begyndelse, hvor han baade med Energi, Held og Dygtighed har skaffet de nødvendige Fødemidler, og det til ret billige Priser, efter Forholdene vel at mærke. Det viser sig ogsaa i hans Interesse for Færøerne paa mange andre Omraader, navnlig i hans Interesse for Skolevæsenet. Og her er vi, om jeg saa maa sige, ved Sagens Kærne, ved Sprogstriden. Medens Sambandspartiet holder paa, at der ogsaa skal læres Dansk i de færøske Skoler, er dette for Selvstyrepartiet næsten en Vederstyggelighed. Man har oppe paa Færøerne en Skoleorden, der som Følge af Forholdenes Natur i ret væsentlig Grad afviger fra den her nede.

For at give de ærede Medlemmer af dette Ting en Forestilling om, at det ikke

er noget urimeligt i Retning af at lære Dansk, der forlanges i de færøske Skoler, skal jeg med den højtærede Formands Tilladelse oplæse § 7 i den Skoleordning, som Jacob Appel under 16. Januar 1912 har sanktioneret. Det hedder i den: „I enhver Skole skal der undervises i følgende Fag: Religion, Dansk, Færøsk, Skønskrivning, dansk Retsskrivning. Desuden skal der efter nærmere Bestemmelse i Undervisningsplanen kunne gives Undervisning i færøsk Retsskrivning. Der bør ved Undervisningen lægges Vægt paa, at Børnene, foruden at tilegne sig Lærestoffet, lærer at forstaa og tale det danske Sprog, saa at de mundtlig kunne gøre Rede for det i hvert af Skolefagene lærte, saavel paa Dansk som paa Færøsk. Tilegnelsen af Stoffet kan og bør, særlig for de yngre Børns Vedkommende, lettes ved Benyttelsen af Børnenes sædvanlige Talesprog, Færøsk, medens det, for at den fornødne Færdighed i Brugen af det danske Sprog kan opnaas, er nødvendigt, at Undervisningen i enkelte Fag, navnlig overfor de ældre Børn, hovedsagelig foregaar paa Dansk“.

Jeg tror, man vil indrømme, at et ringere Minimum af Dansk i en dansk Skole kan ikke godt forlanges. Og naar man fra Selvstyrepartiets Side har villet gøre gældende, at det danske Regimente paa Færøerne særlig paa Sprogomraadet kunde sammenstilles med visse Forhold Syd paa, er det fuldkommen fejlagtigt. Naar jeg saa stærkt har interesseret mig særlig for dette Forhold, er det, fordi der for mig ingen Tvivl er om, at hvis det lykkes Selvstyrepartiet fuldstændig at fjerne Dansk fra Skoleundervisningen, vil Smaafolk fremtidig fuldstændig være prisgivne de lokale Magthavere i Selvstyrepartiet deroppe. Hvis Færøsk alene bliver Sproget paa Færøerne, er der ingen Tvivl om, at Udviklingen for det færøske Almuefolk vil blive skruet tilbage til Middelalderens Mørke. Kun at kunne læse og tale Færøsk vil betyde, at man er ganske afskaaret fra Tilegnelsen af den Kultur, der findes i den øvrige Verden udenfor Færøerne. Hvor lidt Pris man indenfor Selvstyrepartiet sætter paa det danske Sprog, fremgaar bl. a. af en Udtalelse af Hr. Patursson paa Færøernes Lagting, i hvilken han haanligt sagde: Med Dansk kan da Fiskerne ikke trække Torsk op af Vandet. Vi hernede i Danmark maa i høj Grad have vor Opmærksomhed henvendt paa denne Sprogstrid, og jeg som Socialdemokrat mener at have en særlig Opgave paa dette Omraade, naar Magthaverne i et saadant lille Samfund